

Studiebesök och rundtur med bussbolaget TRAM i Rimini

KSP-gruppen ägnade torsdagen åt kollektivtrafiken och trafik- och parkeringsbolaget TRAM i Rimini (Transport Mobilità Area Metropolitana di Rimini).

Värdar och beledsagare var TRAM:s tekniske direktör, signor Maurizio Baldacci och hans medhjälpare som tog oss med på en bussrundtur i Rimini. Vi hade också tillfälle att besöka en större parkeringsanläggning i centrum och även TRAM:s bussgarage.

TRAM* har en verksamhet som förutom själva Rimini täcker tjugotalet övriga kommuner i provinsen Rimini samt även några ytterligare kommuner i intilliggande provinserna Forli/Cesena och Pesaro/Urbino.

Verksamheten är uppdelad i två separata bolag, ett för busstrafiken och ett för parkeringsfrågorna.

TRAM är alltså en utförar- driftorganisation.

Tidigare omfattade ansvaret för den lokala trafikförsörjningen både planering och drift och låg i en och samma organisation. Men det hela organiserades om 1997 och numera är driften separerad från planeringen som ligger på region- och provinsnivå.

På tur med en naturgasbuss in till de centrala delarna av Rimini. Längst bak Ulla Jonson, Eva Glantz och Lars Granath, närmast framför dem Maud Enquist och Stefan Larsson samt främst Alf Fyhrlund och Per Skjutar.

Rimini har i "normalläget" närmare 135.000 invånare, men härtill kommer ca. 75.000 turister under turistsäsongen varav uppskattningsvis ca. 40.000 bilburna turister, vilket tidvis kan välla kaos när det gäller framkomlighet och krig om parkeringsplatser.

Man får hålla i minnet att det finns ca. 2.800 hotell i turistzonen, som ligger utmed

ett turiststråk vid adriatiska kusten, från den centrala äldre stadskärnan till turistorten Riccione söder om Rimini. 18 miljoner turistnätter var en annan siffra som nämndes.

För att få staden och regionen att fungera är det viktigt att transporter fungerar.

Man har därför sett det som mycket viktigt att satsa på en rejäl utbyggnad av antalet parkeringsplatser och en som det ser ut, målmedveten och framsynt satsning på kollektivtrafik där miljöambitionerna spelar stor roll.

På parkeringssidan uppskattas bristen på parkeringsplatser i Rimini till ca. 15.000. I dag finns ca. 13.000 allmänna platser och ca. 20.000 vid hotellen. Dagligen beräknas ca 20.000 bilar söka parkeringsplatser.

TRAM satsar därför på att utöka antalet platser; både i spridda lägen runt om i staden och centralt belägna större parkeringsanläggningar. Inbyggd kamera-övervakning tillämpas. Det finns också ett informationssystem om var parkeringsplatser finns att söka.

Gruppen fick tillfälle att bese och följa verksamheten vid en större parkeringsplats i centrum.

Parkeringsverksamheten är vinstfinansierad och det noterades att intäkterna uppgick till ca 1 1/2 miljoner euro.

4-dygnsservice. P-platserna är avgiftsbelagda 07.30-24.00, gratis i övrigt. Grundfilosofin är att ha hög omsättning på de platser som finns, vilket är en anledning till att det är dyrare ju längre man står. När det gäller avgiftstaxan är spännvidden ganska stor. Det är dyrare ju närmare centrum man kommer. Miljöhänsynen är styrande för prissättningen framhöll man.

När det så gäller busstrafiken informerades vi bl.a. om ett projekt som innebär att man inom kort ska börja köra "spårvagn på gummihjul" (dvs. trådbussar) genom att ut-

* Det finns säkert en lite semantiskt kuriös anledning till att trafikbolaget i Rimini valt förkortningen TRAM. Tram betyder nämligen spårvagn på italienska!

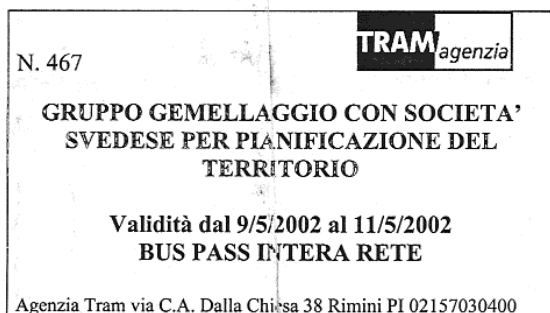
nyttja kraftöverföring från ett kvarvarande befintligt trådbussnät, som tillkom redan på 1800-talet och som var i bruk så sent som in på 80-talet.

Spårvagnen på hjul skall bl.a. knytas till järnvägstrafiken vid centralstationen i Rimini.

Bland andra satsningar märks linjetrafik som är särskilt utformad att passa bilburna besökare med turistprofilerade fordon, trafik med elektriska minibussar och experimenterande med alternativa bränslen.

Speciella transportfordon för turister har tagits fram och kommer att sättas in i trafik nu i sommar. I TRAM:s garage fick vi möjlighet att studera dem lite närmare, och kom med förslag som att kylskåp och liknande säkert skulle uppskattas av turisterna. Det finns för övrigt en motor i varje hjul med schweiziska batterier som räcker för fyra timmars körning. Batterierna räcker egentligen i två timmar, men laddas genom en sinnrik lösning extra vid varje inbromsning för ytterligare två timmars användning.

Överhuvudtaget uppgavs utbyggnad av kollektivtrafiken som en nödvändighet om Rimini skall kunna fortsätta fungera och utvecklas som turistort. Det uppgavs som ett plus i marknadsföringen av Rimini som turistort. Ett led i detta är också att låta bygga

ut bytesplatser bil/buss utanför stadskärnan med gratis parkering.

Kollektivtrafiken är bidragsfinansierad (stat/region) med 65 % och med biljettintäkter med 35 %.

När det gäller trafiksäkerheten arbetar man med ett program som siktar till att sänka antalet olyckor i trafiken med 40 % på tio år. I Italien dör ca. 8.000 personer i trafiken och antalet olycksfall är ca. 200.000 uppgavs det. Rimini svarar för ungefär 1 % av dessa tal.

I kommunen kände man till vårt eget Vägverks nollvision, vars ambition man sade sig hysa stor beundran för.

Ett led i ansträngningarna att förbättra säkerheten i stadstrafiken i Rimini är satsningen på rondellutbyggnader. Förra året byggdes t.ex. tio nya rondeller i de centrala delarna.

TRAM föreföll ha en ambitiös miljöprofil. På fråga vilka miljöproblem som man från sitt perspektiv ser som sina viktigaste uppgifter att arbeta med uppgavs i nämnd ordning:

- 1) parkeringen
- 2) luftföroreningarna
- 3) trafiksäkerheten

Italien, framhölls det, har en mycket hög biltäthet; möjligen den högsta i Europa. I alla fall klart högre än i Sverige; Två eller flera bilar per familj är relativt vanligt

Det är givet att detta vållar stora problem lokalt i städerna som inte är byggda för dessa trafikvolymerna både vad gäller framkomlighet och luftföroreningar.

Under vintertid kan dessutom vid viss typ av väderlek, dvs. perioder med högt lufttryck, problemen förvärras ytterligare genom att ett "lock" läggs över de nedre luftlagren.

På flera håll, bl.a. i Bologna, har lokala borgmästare, som i Italien har sådana befogenheter, utfärdat förbud för helgtrafik med privatbilar i stadskärnornas centrala delar. Det övervägs att införa ännu hårdare regler p.g.a. luftföroreningar och andra miljöproblem.

Lars Granath

När museet var stängt eller På Biblioteca Gambalunga

Eftermiddag i Rimini och en stund över, vad göra? Kanske stadsmuseet kunde vara värt ett besök. Det råkar dessutom ligga i närheten, men nej, det är naturligtvis stängt. Regnet är på väg och två erfarna KSP:are, Ronnie och Sven Gunnar, ser sig en smula vilset omkring och får syn skylden *Biblioteca...*

Perfetto, just-in-time, bibliotek är sig visserligen ganska lika världen över, men det är alltid kul ändå, att se och jämföra.

På en vägg i entrén till detta *Biblioteca Civica Gambalunga* hänger en jättelik duk med vad som ser ut som ett stort avhugget ben. Vad är detta? Ett gammalt centrum för studier i människokroppens anatomi eller vad? Men alls icke, det visar sig helt vara det centrala motivet på Alessandro Gambalungas vapensköld. Gambalunga (=långben), så hette nämligen den köpman, som i början av 1600-talet, använde en del av sin förmögenhet till att skapa detta bibliotek, får vi småningom veta. Men innan dess granskas vi av två allvarliga äldre män, identifieras, godkänns och får läsa in våra väskor.

Vi ger ett så gott intryck att vi till och med får en liten bok, som berättar om donatorn, byggnaden och biblioteket.

Vi blir snart på det klara med att biblioteket gömmer på skatter. Boken vi fick, visar att det ska finnas ett inre bibliotek med riktigt gamla böcker. Mycket riktigt, så är det, men denna del är just nu stängd. I morgon däremot är vi välkomna... Typiskt, ja nästan typiskt italienskt. Men de båda vaktmästarna som ser och förstår vår besvikelse, och som till skillnad från vaktmästaren i Sant Apollinare in Classe, har gått stadens charmkurs (!?), ser efter en stunds inbördes konfererande, sin chans till praktik. Nycklar letas fram och vi visas in i det sällan visade, de 400 år gamla lokalerna, som, berättade man, utgjorde det första icke-kyrkliga

biblioteket i Italien. Det är högt till tak och bara genom äventyrliga balansakter på rangliga stegar, kan de stora luntorna på de övre hyllorna nås. Exemplar plockas ner, visas och bläddras i och vi känner oss utvalda och lite högtidliga.

Efter besöket i denna Harry Potterska värld, känns resten av biblioteket inte längre så lockande, utan vi tackar så värtaligt vi förmår och stiger ut i det tilltagande kvällsvimlet.

Ronnie Lind

*Vilken väg skall vi ta nu då?
Ronnie Lind, Staffan Johansson och Alf Fyhrlund
funderar över vilken av Riminis sevärdheter som
skall väljas härnäst.*

Mjuka verksamheter i Rimini kommun

På fredagsförmiddagen besökte vi kommunhuset i Rimini och fick bl.a. en beskrivning av hur kommunen arbetar inom vård, skola och barnomsorg. Kommunalsrådet för skola och sociala frågor Stefano Vitali inledde med att berätta om den snabbt växande äldreomsorgen i kommunen.

Sociala verksamheter

Rent allmänt kan då det gäller denna verksamhet konstateras dels att man har relativt begränsade resurser för området dels att man som tidigare förlitar sig mycket på den berörda familj och släkt. "Det brukar ordna sig". På gatorna märktes inte mer av fattigdom och misär än här hemma hos oss. Man har dock nyligen startat ett system där de anhöriga och då i de flesta fall kvinnorna avlönas av det allmänna för att sköta vårdarbete i hemmet.

Kommunalsrådet Stefano Vitali berättar tillsammans med Ida Togni, ansvarig tjänsteman för äldreomsorgen, att man försöker betrakta äldreomsorgen som en tillgång. Italien har Europas äldsta befolkning. I Rimini är 20 % av drygt 130.000 invånare över 65 år. De flesta har god hälsa och fungerande sociala relationer, och målet är att alla skall bo hemma så länge som möjligt, vid behov med kommunal hemhjälp. Men när man blir sjuk och familjen inte kan ta hand om äldreomsorgen finns hem av olika slag. Kommunen betalar då den del av kostnaden, som inte täcks av pensionen. För tre år sedan gjordes kommunens första socialvårdsprogram. Stefano Vitali upplever att han varit framgångsrik för sektorns skull i förhandlingar med övriga kommunalråd, och den årliga budgetökningen till övervägande del till äldreomsorgen. En sociallag har just blivit klar, vackert skriven i Rom, men som lägger det mesta av ansvaret på kommunerna.

I Italien pensioneras männen vid 65 och kvinnorna vid 60 år. Kommunalt anställda har rätt att arbeta ytterligare 3 år. Äldre människor arbetar ofta i sociala kooperativ av olika slag. Allmänt har inrättningar på det sociala området ofta andra huvudmän än det allmänna. Särskilda dagcenter har börjat inrättas. Mentalt handikappade tas omhand i frivilligorganisationer. Handikappade från födseln får statlig pension.

Mario Ponzio och Stefano Vitali i mitten flankerade av Bertil Johansson och Ida Togni.

Brottsarbete är en statlig uppgift som man dock nu i delar försöker överföra på kommunerna. Kommunen har en särskild grupp på sju personer som arbetar med brottsförebyggande frågor med viss rapport hjälp från den kommunala polisen.

Kommunen har 210 poliser, egentligen enbart trafikpoliser, som är jämförbara med våra p-vakter men med utökade polisiära uppgifter t.ex. trafikdirigering. De har också till uppgift att fungera som närpoliser med god kännedom om lokalbefolkning och lokala förhållanden. Polisen är synlig i gatubilden!

Skola och barnomsorg

Riminis skolchef Bruno Borghini informerar om att enligt en regional lag så är barnomsorgen 0-6 år kommunens ansvar med regionala pengar (statsbidrag). För de minsta barnen är det främst till byggnaderna som bidrag erhålls. I Rimini går 13 % i barnomsorgen, regionen 20 %. I förskola – 3-6-åringar – deltar 98 %. Skolan som är statskattefinansierad omfattar åldrarna 7-15, varvid ungdomar i 15-års åldern går första året på gymnasiet.

Högstadieskolan har låga avgifter för familjer med låga inkomster. Privata skolor med ojämn kvalitet finns. Man har samma problem som vi nämligen att läraren måste vara mer social fostrare än ämnesexpert.

Andra viktiga frågor i Rimini i korthet

I Rimini finns 2.800 hotell, och under perioden 15 juni – 15 september ökar stadens invånarantal till 600.000. Antalet turister som kommer för att bo i hotellen minskade dock starkt under 1990-talet. Kommunen försöker "bredda utbudet" genom att satsa på regional samverkan, temaområden (mat, kultur mm), konferensanläggningar och annat som kan öka antalet besökare. De sista åren har också kurvan vänt uppåt igen. Bl.a. har antalet turister från östeuropa ökat.

Det är stor efterfrågan på säsongsarbetare inom turismen. Alla har möjlighet att få jobb, även immigranter utan utbildning. Därmed har kommunen också förhållandevis begränsade sociala problem och ingen boendesegregation. På vintern kan säsongsarbetande bo i tomma hotell och under sommarsäsongen "brukar det ordna sig".

Liksom i övriga Italien har Rimini mycket låga födelsetal. En förhoppning är att en ökad andel invandrare skall medföra ökat barnafödande.

Biltrafiken är ett betydande problem under turistsäsongen. Förr kom de flesta turisterna med flyg, nu kommer 70 % med bil. Om besökarnas bild av Rimini blir ständiga bilköer kommer det att gå ut över attraktiviteten som turistort. Kommunen arbetar därför på flera sätt för att begränsa biltrafiken: bättre kollektivtrafik med tråd-, gas- och elbussar, lättillgängliga parkeringsplatser med bra hänvisningssystem – bl. a. park-and-ride, fler cykelvägar mm.

Bertil Johansson och Magnus Björkman

Vid entrén till kommunhuset i Rimini syns fr.v. Gösta Norén, Lars Sundblad, Jimmy Lindahl, Alf Fyhrlund och Pia Larsson.

Efter en veckas träget tolkande fick Mario plötsligt möjlighet till ett par minuters välförtjänt vila då Riminis borgmästare kom och hälsade oss välkomna på engelska! Alberto Ravaioli berättade bl.a. att Rimini kommun har 1.200 anställda och att kommunfullmäktige i staden består av 40 förtroendevalda. På den nedre delen av standaret med stadsvapnet bakom sindaco Ravaioli kan man läsa Caesars berömda ord då han gick över Rubicon år 49 f.Kr. "Iacta est alea". Strax norr om Rimini rinner än idag en flod med detta namn. Det exakta läget för den antika flodfäran lär vara något omtvistat, men det skall ha varit i dessa trakter.

GRUPPO GEMELLAGGIO CON SOCIETA' SVEDESE PER PIANIFICAZIONE DEL TERRITORIO

Validità dal 9/5/2002 al 11/5/2002 BUS PASS INTERA RETE

Agenzia Tram - via C.A. Della Chiesa 38 Durini 41 051 43 91 00

10 maggio 2002

«Il welfare urbano è il tramollo "regolatore"»

L'accusa dei "Celestini": il piano regolatore si sta

TRAM Agenzia

Agencia TRAM

JA 1950984 BIGLIETTO PER 1 AREA URBANA SCADE DOPO 60 MINUTI DALLA CONVALIDA

PARCHeggiARE A RIMINI E DINTORNI

PARCHeggiARE A RIMINI E DINTORNI

PARCHeggiARE A RIMINI E DINTORNI

Speciale

Per il futuro si pensa sulle fonti di energia rinnovabili quali sole, vento, acqua, geotermia

Ambiente

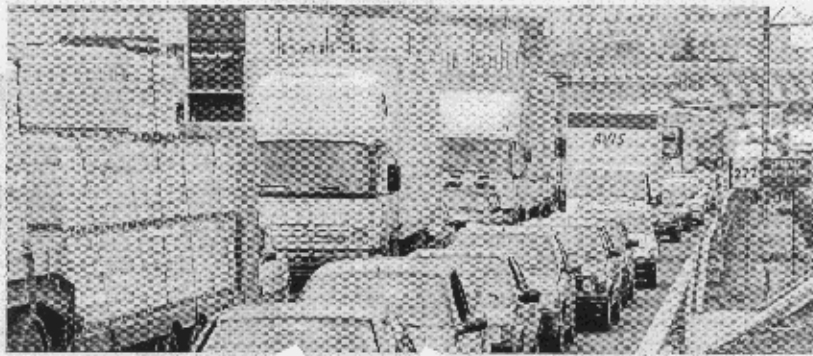
AGENDA 21 LOCALE: LE COSE DA FARE NEL XXI SECOLO PER UNO SVILUPPO SOSTENIBILE

Turismo, un affare da 10 miliardi di euro

Chicchi, amministratore delegato di Apt: «Questa è una regione che sa innovare»

LA PROTESTA

Tir a passo di lumaca. Autosole bloccata tra Bologna e Firenze

Oggi sera il giorno dei tir-lumaca. La manifestazione di protesta per il blocco della fra-cue: saranno tutta l'Emilia-Romagna

30 la via Emilia Pontone, all'altezza del Hotel... in corso a passo di lumaca l'autostrada... Maggello, qui si scontreranno con i... in nazionale

3000 firme per salvare la «campagna in città»

Cercano le attenzioni contro il parcheggio che mette in pericolo gli orti di via Or...

LE AREE NATURALI PROTETTE DELLA REGIONE

In Emilia Romagna ci sono 13 parchi regionali, 2 parchi nazionali, 13 riserve naturali, 13 riserve naturali, 13 riserve naturali...

IL FUTURO DELLA CITTÀ

ALLA vigilia del convegno degli urbanisti, il presidente dell'Inu fa il punto su metrò, traffico, decentramento degrado. "Il centro storico, un immenso studentato"

“Niente processi alla giunta ma i problemi sono enormi”

I RAPPORTI: DALLA QUALITA' DELL'ARIA ALLO STATO DELL'AMBIENTE

A...

PREVISIONI DEL TEMPO

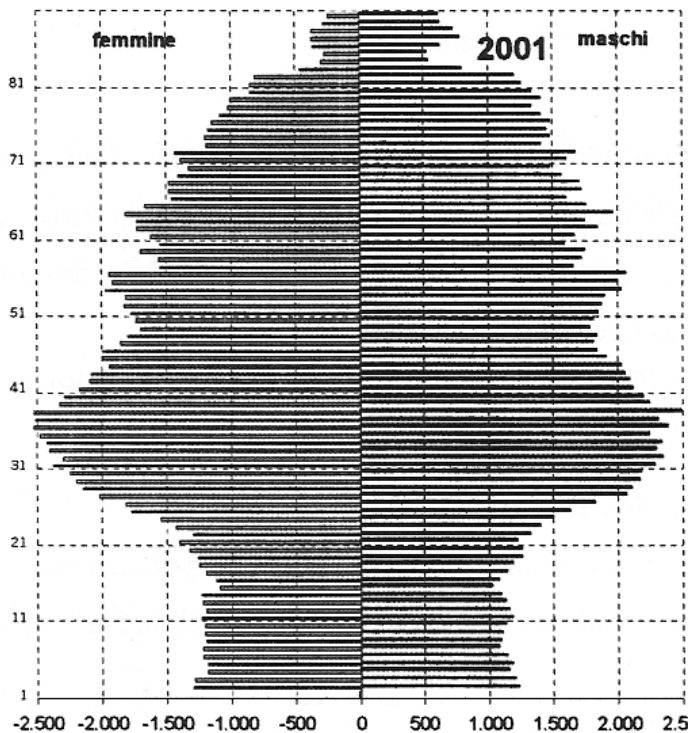
OGGI		DOMANI	
Temp. Max	Temp. Min	Temp. Max	Temp. Min
12	12	12	12
20	13	13	13
13	12	12	12
10	10	10	10
13	13	13	13
13	13	13	13
13	13	13	13

Ur några tidningar och tidskrifter hämtar vi ovanstående rubriker om tillståndet i regionen i planeringshänseende. De handlar inte oväntat om miljö, energi, natur, turism, trafik, livet i staden m.m.

Snabb ökning av antalet pensionärer i Rimini

En snabbt åldrande befolkning är en realitet i hela Italien. Hur äldreomsorgen planeras tog vi del av både vid besök i regionkomplexet inne i Bologna och hos kommunen i Rimini. Ett planerat inslag från provinsen Rimini ställdes dock med kort varsel in. Vi fick dock ta del av "Osservatorio popolazione anziana", en slags statistisk årsbok med kommentarer om situationen för de äldre i provinsen Rimini.

Befolkningspyramiden i Rimini, börjar som på så många andra håll i Italien allt mindre se ut som en pyramid, och i stället börja anta en svampliknande form som närmast påminner om en begynnande kärnexplosion.

Även om Rimini, efter italienska mått, har rätt hyggliga födelsetal är det ändå en tydlig strukturförändring som pågår. För trettio år sedan gick det drygt 6 personer i åldern 0-14 år på varje person över 75 år, idag är förhållandet ungefär 1,5 person i åldern 0-14 år för varje person över 75 år! Om tjugo år förväntas antalet personer över 75 år vara ungefär lika många som antalet 0-14 åringar. Bakom detta ligger i första hand en närmast explosionsartad ökning av antalet personer över 75 år. På 30 år har antalet personer ökat med nästan 170 % samtidigt som antalet personer under 15 år minskat med 37 %. Fram till mitten av 2020-talet förväntas visserligen en svag ökning (9 %) även i den yngre gruppen, men eftersom antalet perso-

ner över 75 år väntas öka med nästan 60 % kommer de båda grupperna vara ungefär lika stora med närmare 39.000 invånare år 2025.

Det totala invånarantalet i provinsen Rimini uppgår idag till ungefär 275.000 invånare. Av dem är 52.500 eller drygt 19 % över 65 år. Av de äldre lever ungefär 58 % tillsammans med någon annan. Det är dock stor skillnad mellan könen – precis som i Sverige lever de italienska kvinnorna normalt längre än sina män och 50 % av kvinnorna över 65 år är änkor jämfört med 12 % av männen. Efter hänsyn tagen även till fränskilda och ogifta innebär det att medan 80 % av männen lever tillsammans med någon annan är motsvarande siffra kvinnorna 42 %. Detta innebär att det går 72 män på 100 kvinnor sett till hela pensionärsgruppen.

I åldersgruppen över 75 år har detta förändrats till 59 män på 100 kvinnor som sedan förändras ytterligare till 50 män per 100 kvinnor för "grandi vecchi", dvs. de riktigt gamla över 80 år. Antalet personer över 75 år uppgår till ungefär 24.000 medan närmare 12.500 är över 80 år.

Variationerna mellan de 20 kommunerna i provinsen är ganska stora när det gäller hur hög andel av dess befolkning som är över 65 år. Högst andel är det i Mondaino – i södra delen av provinsen – med drygt 25 %, medan andelen är under 14 % i Poggio Berni – strax väster om staden. I själva kommunen Rimini är 20 % av befolkningen över 65 år.

Vid det senaste årsskiftet var 17 % av befolkningen i Sverige 65 år eller äldre.

Eftersom det traditionellt i första hand har varit familjen som tagit hand om sina gamla i Italien har det hittills inte varit aktuellt att bygga upp någon omfattande äldreomsorg i offentlig regi. Tiderna håller dock på att förändras och därför upplever man att det kommer att ställas stora krav på planering som bygger på bra planeringsunderlag de närmaste åren. Den nyligen genomförda folkräkningen (censimenti 2000-2001) kommer därför att vara ett viktigt instrument, även om det numera finns årliga befolkningsuppgifter. Antalet offentliga inrättningar för äldreomsorg i hela provinsen uppgår till 36 st. med totalt ungefär 1.200 sängplatser. Drygt 600 platser finns i någon form av traditionella ålderdomshem (Casa di Riposo) och drygt 500 platser i någon form av serviceboende (Casa Protetta). Resterande platser finns i ett par mer sjukhusliknande institutioner (Residenza sanitaria assistenziale). Noteras kan även att det endast finns en dagcentral i hela provinsen (Centro diurno).

I rapporten finns även fina GIS-kartor, i ovanstående exempel, över de centrala delarna av Rimini, framgår hur hög andel pensionärer det finns i respektive kvarter. Ju mörkare färg desto högre andel.

Jimmy Lindahl

Befolkningsutvecklingen i Emilia-Romagna

Folkmängden i Emilia-Romagna uppgår som det nämnts tidigare i denna rapport till ungefär 4 miljoner människor. På regionens webbplats finns bl.a. avsnittet "La regione in cifre" med en hel del spännande information. Det går t.ex. se hur folkmängdens utveckling varit i regionens kommuner de senaste tjugo åren, eller om "Donne in età feconda (15-49)", dvs. kvinnor i fertil ålder.

Befolkningen redovisas uppdelad på myndiga (maggioresni) och omyndiga (minoresni). De kommuner vi besökte under vår italienvecka är naturligtvis av störst intresse. Bertinoro har exempelvis ökat sin befolkning från 8.070 år 1981 till 9.283 år 2000. Andelen omyndiga har under perioden minskat från 23 till 14 %. Folkmängden har dock inte minskat något enskilt år sedan 1989 så de har verkligen fog för sina kommentarer om kontinuerlig befolkningstillväxt, som dessutom verkar öka i takt under de senaste åren.

Kommunen Bologna har däremot minskat sin befolkning mellan 1981 och 2000 från 459.080 till 379.964. Andelen omyndiga har under perioden minskat från 18 till 11 %. En liten ljusning kanske kan skönjas då antalet omyndiga ökat med ungefär 2.500 de senaste

sex åren, även om antalet myndiga fortsatt att minska

Kommunen Ferrara har också haft en vikande befolkningsutveckling. Från 149.453 invånare 1981 till 131.673 invånare 2000. Andelen myndiga minskade från 19 till 10 %.

Kommunen Rimini har däremot haft en positiv befolkningsutveckling under de senaste tio åren och passerade under år 2000 t.o.m. Ferrara i storlek då man kom upp till 131.705 invånare. År 1981 uppgick antalet invånare till 127.813 personer. Andelen omyndiga har minskat från 25 till 15 % under perioden. Antalet omyndiga har dock ökat med några hundra under de senaste åren.

I hela regionen har andelen omyndiga minskat från 21 till 14 % under tjugoårsperioden.

Jimmy Lindahl

Rimini i ur och skur

Dagen började bra. Efter ett intressant besök på stadshuset i Rimini med information kring bl.a. aktuella sociala frågor i den italienska kommunala vardagen väntade en eftermiddag med fria aktiviteter. Ett rykte hade gått om att en liten ort strax utanför Rimini med namnet Santarcangelo var värt ett besök. I staden skulle finnas en gammal medeltida stadsmiljö. Sagt och gjort. Vi var några stycken som nappade på detta lockande erbjudande och beslöt oss för att med busslinje nr 8 bege oss till Santarcangelo. Glada i hågen anträdde undertecknad tillsammans med Gösta Norén, Upplands Väsby, Britta Ström, Bertil Johansson, Elisabeth Pålsson, Malmö och Alf Fyhrlund från SCB, bussen i Rimini för färden till Santarcangelo.

Bussen for ut på den italienska landsbygden. Snart närmade vi oss resmålet. Vi anade Santarcangelos centrala delar, men plötsligt vek bussen av på en tvärgata och for vidare mot stadens järnvägsstation. Innan vi visste ordet av befann vi oss vid järnvägsstationen i Santarcangelo. Förvillande likt stationsområdet i Tomelilla utan andra jämförelser blev kommentaren från Bertil Johansson. Vi andra var lika snopna där vi satt kvar i bussen vid dess ändhållplats. Var detta allt att se i Santarcangelo? Ett italienskt Tomelilla...

Vi beslöt oss för att med bussen åka tillbaka några hållplatser och vips hamnade vi rätt i stadens centrala delar. Santarcangelo visade sig mycket riktigt vara en alldeles förtjusande liten italiensk stad med medeltida stadsmiljö, vindlande gränder och vackra hus. På toppen av en kulle fanns stadens äldsta delar. Därifrån hade man också en vacker utsikt över takåsarna i staden och det böljande italienska landskapet. Vi hittade självfallet också en liten kvarterskrog i staden där vi kunde inta en mycket god italiensk lunch. Som en av höjdpunkterna på menyn fanns där en pastarätt med "formaggio il posso". En sorts ost som vi KSP:are under Italienvistelsen fått lära oss hade en mycket märklig historia och ett speciellt framställningssätt.

Alltnog efter en stärkande lunch och mätta på vackra intryck från Santarcangelo bestämde vi oss för att ta bussen för att i god tid hinna tillbaka till Rimini. Detta för att få en stund över för både shopping och lite vila på hotellet innan det var dags för den gemensamma middagen i glada KSP-vänners lag senare under kvällen.

Vädret var soligt när vi lämnade Santarcangelo. Men när vi åter närmade oss Rimini tornade mörka åskmoln upp sig på himlen. Väl åter i Rimini bestämde några av oss sig för att ta en annan buss hem till hotellet än den som normalt passerade utmed strandavenyn. En buss som enligt uppgift skulle stanna endast några kvarter bakom vårt hotell. Detta visade sig senare vara ett avgörande felbeslut. Strax som vi kommit på bussen för färden mot vårt hotell började det regna. Regnet tilltog alltmer i styrka. Det regnade nu så pass mycket att vi började få svårt att orientera var vi befann oss i Rimini på färden mot hotellet. Vi upptäckte också att klockan gick fort och att färden började ta mycket längre tid än vi hade räknat med. Nu vräkte regnet formligen ned. Samtidigt fick vi känslan av att vi nu nog ändå närmade oss trakterna för vårt hotell. Snabbt fattade vi det ödesdigra beslutet att stiga av vid närmaste hållplats för att till fots ta oss hem den sista biten till hotellet. Men regnet stoppade bryskt dessa planer. Vi fick i all hast i stället kasta oss under ett alltför litet och läckande skärmtak för att någorlunda söka skyla oss från åskregnet. Det slutar nog snart regna tröstade vi oss med, alltmedan åskknallarna tilltog i styrka och kom allt närmare. Minuterna gick och regnet fortsatte att vräka ned. Nu började vi lite till mans göra den obehagliga upptäckten att skärmtaket inte längre stod emot regnet, som sakta började strila ned innanför våra kragar, blötte ned byxor, skor samt andra persedlar och fick oss allmänt olustliga till mods. Till slut gav Britta Ström och Elisabeth Pålsson upp. Redan genomblöta trotsade Britta och Elisabeth vädrets makter och började i ös-regnet att vandra mot hotellet.

Kvar blev undertecknad, Gösta Norén och Alf Fyhrlund. Nu kom blixtn och knall från åskan i samma sekund och vi anade att vi hade ovädret precis rakt över oss. Vi kände oss med ens ganska små och utsatta där vi stod mitt i åskregnet. Vi började därför överlägga om vilket som var den bästa strategin för att någorlunda helskinnade och torrskodda komma tillbaka till hotellet. Klockan hade nu runnit iväg så pass mycket att vi i närmare tre kvart blivit stående i regnet. Trots att vi befann oss endast några 100 meter från hotellet beslöt vi oss på grund av vädrets makter för att med nästa passerande buss söka ta oss tillbaka åtminstone en bit på vägen mot Rimini för att på lämplig plats kunna byta till den buss som vi normalt skulle ha tagit för att komma den närmaste vägen till vårt hotell. Till slut kom också en buss och vi började den mödosamma återfärden mot Rimini. Men nu kom nästa motgång. Det tycktes på vägen inte finnas något korsande hållplatsläge som gjorde att vi snabbt kunde komma på rätt buss mot vårt hotell.

Istället tvingades vi att åka hela vägen tillbaka till Riminis centrala delar. En färd på en dryg halvtimme. Sammanlagt hade vi nu hållit på i 1½ timme för att komma tillbaka till vårt hotell. Tyst svor Gösta Norén att av all den tid som vi tycktes ha haft till förfogande för shopping och vila så återstod nu endast tid för att i all hast försöka hitta något att handla på hemvägen. Någon tid till vila på hotellet var helt uteslutet kunde vi snabbt konstatera.

Bussresenären Lars Sundblad, här dock inte på någon av de bussar som omnämns i texten. Lars, som även är ksp:s skattmästare tilldelades av Gösta Sedelius sista kvällen på Sari café, där vi intog den berömda champagnegrappan, namnet "Särinner" för sitt förnämliga sätt att hantera den gemensamma delen av reskassan.

Till slut hittade vi ändå en busshållplats och kunde äntligen, men kraftigt försenade, stiga på en buss för återfärden till hotellet. När vi närmade oss hotellet konstaterade vi trötta och blöta att det som vi antagit skulle ha blivit en färd på 20 minuter för att ta oss hem till hotellet istället hade blivit en strapatsrik resa på en bra bit över 2 timmar.

Trots allt slutade dagen ändå lyckligt.

Gösta Norén hann handla sina varor.

Vi undgick att trots blötan bli träffade av blixten.

Våra kläder hann torka innan hemresan dagen därpå.

Kvällen avslutades tillsammans med övriga KSP:are med en mycket trevlig middag.

PS! Även Britta och Elisabeth kom lyckligen tillbaka till hotellet, kanske ännu blötare än vi andra, men i alla fall 1½ timme före oss som fick en ofrivilligt lång sightseeingtur i Rimini.

Berättade en trots allt nöjd Italienresenär

Lars Sundblad

Projekt för att jämföra transportkostnader

Alberto Groce, den nyanställda trafikplaneraren i Ferrara, berättade att han jobbar med att få igång ett projekt som syftar till att jämföra de totala (direkta och indirekta) kostnaderna för transporter (allt från bil- och vägslitage till olyckor och miljöstörningar) i olika kommuner och kommuntyper i olika länder. Han har lovat att skicka en beskrivning av projektet till Gösta Sedelius. Om Du tycker att detta verkar vara ett intressant projekt att delta i eller följa kan Du ta kontakt med Gösta, exempelvis via epost: rekrea@telia.com

Vin, kvinnor och sång...

... eller en smak av "La dolce vita" är något som vi också fick möjlighet att uppleva under veckan i Emilia-Romagna. Något bad i någon fontän blev det, vad undertecknad känner till, inte, men det ljuva livet i form av god mat och dryck samt trevlig samvaro fick vi alla pröva på.

Vin betraktas som en del av måltiden i Italien och vi fick under resan flera tillfällen att njuta av goda måltider med flertalet rätter. I Bologna-trakten är man väldigt stolt över mattraditionerna och har i området en hel del livsmedelsproduktion, inte minst av ostar och lufttorkad skinka. I Rimini är specialiteten fisk- och skaldjursrätter, gärna tillsammans med pasta i olika former, något vi fick möjlighet att provsmaka vid de trevliga gemensamma middagarna på torsdagen och fredagen. Det vin som är det typiska för området är ett vitt vin med en något pärlande karaktär, frizzante som vi bjöds på som välkomstdrink några gånger. En särskild utmaning låg även i att smaka av de lokala sorterna av grappa eller limoncello som avec efter middagen.

Nöjda efter en härlig vecka summerar Alf Fyhrlund och Britta Ström intrycken på Ristorante Zodiaco under avslutningsmiddagen.

En fördom om Italien som ibland görs gällande är att det är männen som har all makt och att kvinnor får en mer undanskymd roll. Vi kan konstatera att det genomgående under vårt besök var många välutbildade kvinnor bland föredragshållarna, med några få undantag där de närvarande kvinnorna endast hade till uppgift att serva sina chefer.

Trots att det tydligen skett en stor förändring i det italienska samhället så finns det fortfarande kvar en del av den patriarkaliska strukturen. Vid en middag satt den kvinnliga borgmästaren, som hade haft en mycket lång dag och ville gå hem när det började bli sent. Paret lämnade dock inte restaurangen förrän hennes man sa att nu kör vi (och han körde också, trots vin- och grappaintag, men det är en annan historia...). Några ksp-kvinnor vid bordet konstaterade att så hade det minsann aldrig gått till hemma!

Och sången då? Jo då, vid några tillfällen sjöngs det. Utöver det bejublade framträdandet med ksp-sången (med gamla och nya verser) blev det även lite sång vid andra tillfällen, inte minst i bussen under den långa, regniga färden från Ferrara till Rimini. Några tappra försök att lätta upp stämningen gjordes med allsång ur Visopak-häftet, med blandat resultat...

Pia Kronengen

Exempel på länkar till italienska webbplatser

Regionen Emilia-Romagna

<http://www.regione.emilia-romagna.it/>

Provinsen Bologna

<http://www.provincia.bologna.it/>

Provinsen Ferrara

<http://www.provincia.ferrara.it/>

Bologna kommun

<http://www.comune.bologna.it/>

Ferrara kommun

<http://www.comune.ferrara.it/>

Rimini kommun

<http://www.comune.rimini.it/>

Bertinoro kommun

<http://www.comune.bertinoro.fo.it/>

Italienska statens turistbyrå

<http://www.enit.it/>

FÖRENINGEN FÖR KOMMUNAL STATISTIK OCH PLANERING ASSOCIAZIONE (SVEDESE) PER LA STATISTICA E LA PIANIFICAZIONE COMUNALE

L'associazione svedese degli impiegati comunali occupati di pianificazione locale e regionale si dedica anche a studi di perfezionamento per i membri. Questo include anche viaggi di studio a paesi con un'organizzazione comunale sviluppata, dove uno scambio di esperienze é di reciproco interesse.

Dal 4 al 11 maggio 2002, 28 membri dell'associazione si troveranno nella Regione Emilia-Romagna. Apprezziamo l'occasione di fare visite ad enti regionali, provinciali e comunali per scambiare esperienze.

Elenco partecipanti

Comune di Botkyrka: Eva Berggren
Comune di Gnosjö: Stefan Larsson
Comune di Gävle: Ulla Jonson
Comune di Jönköping: Staffan Johansson
Comune di Halmstad: Ronnie Lind
Comune di Haninge: Hans Lindberg, capo della delegazione svedese
Comune di Karlskrona: Pia Kronengen
Comune di Linköping: Jimmy Lindahl
Comune di Ludvika: Karin Sandahl
Comune di Malmö: Henry Tordenström, Britta Ström, Bengt Nilsson, Elisabeth Pålsson, Bertil Johansson, Henry Lindelöf, Magnus Björkman
Comune di Nyköping: Lars Granath
Comune di Sigtuna: Lars Sundblad
Comune di Sundsvall: Per Skjutar
Comune di Södertälje: Maud Enquist
Comune di Umeå: Annalena Löfgren
Comune di Upplands Väsby: Gösta Norén
Ente paracomunale di Borås: Eva Glantz
Enti paracomunali di Göteborg: Sven-Gunnar Lönn, Gösta Sedelius
Ente paracomunale di Jönköping: Pia Larsson
Enti statali: Alf Fyhrlund, Mario Ponzio, interprete

Luoghi di riferimento

4-6 maggio Bologna, Albergo Excelsior: telef: 051 – 247 118

Visite: Università, Comune, Provincia e Regione

7-8 maggio Bertinoro, Albergo Panorama: telef: 0543 – 445 465, Albergo Colonna

Visite: Coriano (San Patrignano), Comuni di Bertinoro, Ferrara, Comacchio

9-11 maggio Rimini, Albergo Concordia: telef: 0541 – 373 777

Visite: Comune, Provincia

Telefonino cellulare per raggiungere il gruppo: 0046-706-913222 (Gösta Sedelius)

Översiktligt program för ksp:s studieresa till Emilia-Romagna 2002-05-04 – 2002-05-11

- 4/5 Avresa från Sverige.
Arlanda (15 deltagare), Kastrup (9 deltagare) och Landvetter (4 deltagare)
- 4/5 **Provinsförvaltningen i Bologna**
- Fysisk planering
- 5/5 **Möte med ATC, Bolognas Kollektivtrafikbolag**
Guidad promenad i centrala Bologna - samling på Piazza Maggiore
- 5/5 (alternativt) **Italiensk ligamatch** i Serie A, Parma-Venezia (2-1)
- 6/5 **Bolognas Universitet - Statistiska institutionen.**
Italienska statistiksystemets uppbyggnad
- 6/5 **Regionförvaltningen i Emilia-Romagna**
- Äldreomsorgsfrågor
- Trafikplanering i regionen.
- 7/5 **Besök på arbetskollektivet San Patrignano**
- 7/5 **Bertinoro kommun**
- Lokal autonomi, att locka nya verksamheter till en liten kommun
- 8/5 **Ferrara kommun**
- Miljöfrågor på kommunal och provinsuell nivå
- Besök på förbränningsanläggningen AGEA
- 8/5 Resa genom den regionala nationalparken Lago Po,
med stopp i Comacchio (Lilla Venedig) och Basilica di Sant'Apollinare in Classe.
- 9/5 **Rimini kommun och det lokala Trafik- och parkeringsbolaget TRAM**
- Trafikproblem med bl.a. smog, turism etc.
- 10/5 **Rimini kommun**
- Äldreomsorg och skolverksamhet
- 11/5 Hemresa till Sverige

*Miljöer i Bertinoro
och Rimini.*